

NEAMT MONASTERY DURING THE FIRST WORLD WAR I, 1916-1918

Claudiu Cotan

Assoc. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: Our essay presents some of the events of the World War I directly related to Neamt Monastery of Moldova. The Orthodox Monasteries played an important role in the great national effort for sustaining the Romanian Army during the war. A hospital was arranged at Neamt Monastery for the wounded soldiers, as well as a centre for those in convalescence, supported by the nurse monks. It was also here that a battalion of the Romanian Army was hosted, in the autumn of 1917, which received horses, cattle and aliments on behalf of the monastery. A part of the refugee priests from Transylvania found at this monastery the aid need for surviving during the last months of the war.

Keywords: Monastery, monks, War, Hospital, priests, front

România a intrat în război, în august 1916, cu încredere că acțiunile militare planificate de aliați în Balcani și Dobrogea vor conferi Armatei române avantajul unei ofensive rapide în Transilvania, provincia pe care românii doreau să o alătore țării la încheierea conflictelor. Ofensiva militară din Transilvania a stârnit entuziasmul populației românești. Animați de dorința eliberării fraților români de peste munți, ostașii români au luptat cu multă dăruire. Ofensiva militară română nu s-a împlinit, iar Armata română a suferit înfrângeri pe fronturile din Transilvania și Dobrogea. În regiunea Dunării acțiunile militare germano-bulgare conduse de feldmareșalul Mackensen au zdrobit regimentele române, care au cunoscut la Turtucaia cea mai grea înfrângere din timpul Primului Război Mondial. Regele Ferdinand, Armata română și guvernul s-au retras în Moldova.

Mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei, care în timpul războaelor balcanice ceruse călugărilor și călugărițelor din mănăstirile Moldovei să participe ca infirmieri și asistente la susținerea spitalelor militare, a stăruit ca, odată cu izbucnirea Primului Război Mondial, o parte dintre aceștia să dobândească pregătirea necesară pentru a fi prezenți în spitalele de răniți.

Campania din anii 1916-1918 i-a adus mitropolitului Pimen supranumele de „*mitropolit al Războiului și întregirii Neamului Românesc*”, cuvinte consemnate pe piatra mormântului său. De altfel, evenimentele din anii războiului au fost consemnate de mitropolit în câteva dintre lucrările sale tipărite după război (*Din vremea Marelui Război*, 1919, 63 p.; *Amintiri din Marele Război*, 1923, 84 p.; *Mărășești, locul biruinței, cu Biserica neamului*, 1924, 70 p.). În 1913, mitropolitul Pimen intervenea la Ministerul de Război pentru a trimite la mănăstirile de călugări și călugărițe câte un medic care să țină cursuri de chirurgie, bandaje și alte cunoștințe medicale. Astfel: „... *atât în campania din 1913 cât și în cea din 1916-1918, echipe de călugări și călugărițe, fiind trimise la diferite spitale de răniți, au adus mari beneficii țării*”¹. Mitropolitul Pimen a adresat, la 17 ianuarie 1913, o scrisoare către toate mănăstirile pentru a fi citită în mai multe rânduri, în dorința de a mobiliza monahii din Moldova în sprijinirea Armatei române în timpul celui de-al doilea război balcanic: ... *adevărata călugărie se desăvârșește nu numai în rugăciuni și îndeletniciri duhovnicești, ci, unite cu acestea, să fie și faptele, care să aducă foloase omenirii la toate cerințele vieții... În adevăr, care altă faptă va fi mai bună înaintea lui Dumnezeu, decât aceea de a îngriji de ostașul viteaz rănit și căzut în luptă, din a cărui rană curge sânge pornit din o inimă caldă pentru țară și neamul lui! Și câtă mulțumire unită cu recunoștință, pleacă din sufletul celui rănit și suferind, care, departe de mamă și familie, întâlnește o mână bună pentru el, care cu blândețe spălându-i și legându-i rana îl scapă de la moarte, și-i dă nădejde de a se întoarce la ai săi și a vedea roadele sângelui vărsat pentru țara lui. Iată idealul călugărismului!... E vremea ca toți fiii țării, de orice stare și orice vârstă, să aducă jertfa cuvenită, căci zilele grele sunt. Călugărițele din mănăstirile noastre să vegheze și să se pregătească. Cele bătrâne în singurătate să se roage lui Dumnezeu pentru țară și oastea*

¹ Teoctist Stupcaru, „Activitatea călugărilor din eparhia Moldovei în timpul Războiului”, în *Viața monahală*, Anul I, nr.11-12, pp. 315-327. În vara anului 1913, după o pregătire făcută călugărilor sanitari de către căpitanul Dr. Bălănescu, o grupă de 16 călugări de la Mănăstirea Neamț, sub conducerea lui Teoctist Stupcaru, starețul mănăstirii, s-a pus la dispoziția Crucii Roșii în urma unei înțelegeri dintre mitropolitul Pimen și președintele Crucii Roșii, Ioan Kalinderu. Călugării sanitari au fost distribuiți în spitalul condus de dr. Obreja pentru a pleca în Bulgaria. Aceștia au îngrijit ostașii români la Teliș, în lazaretul de holeră, apoi în spitalul de holerici stabilit la Turnu Măgurele, unde au rămas până la stingerea epidemiei. Acești călugări au primit aprecierile Crucii Roșii: „*După cum ați aflat, Societatea Națională a Crucii Roșii din România, dacă și-a îndeplinit misiunea față de țară, atrăgând laudele tuturor, aceasta se datorește în parte prețiosului concurs dat de cuvioșii părinți, care s-au grăbit la chemarea noastră sub conducerea P. C. Voastre, fără a ține seamă că nu mai era vorba de îngrijirea răniților de război, ci de îngrijirea holericilor. Societatea vă transmite mulțumirile cele mai călduroase și vă roagă a comunica tuturor cuvioșilor părinți cari au luat parte la această campanie sentimentele noastre de grațitudine. În amintirea acestor fapte, vă rog a primi însemnele Crucii Roșii pe care le trimitem odată cu aceasta, făcând urări să le purtați sănătos... Ioan Kalinderu*”. Teoctist Stupcaru prezintă numele călugărilor care au luat parte la război ca infirmieri și pe cele ale călugărițelor care au activat în spitalele militare (p. 316-327).

noastră, cele tinere în corturi și spitale să îngrijească de răniți”². La chemarea mitropolitului pentru pregătirea sanitară au răspuns 47 de călugări de al Mănăstirea Neamț. Pentru aceștia au fost ținute cursuri de igienă, anatomie, mică chirurgie și ședințe pentru bandaje, tratarea fracturilor și transportul cu targa³.

La îngrijirea bolnavilor în timpul celui de-al doilea război balcanic au participat doar călugării infirmieri, care au ajutat soldații bolnavi de holeră din lazaretul de la Turnu Măgurele. Pentru activitatea lor au fost decorați și călugării de la Mănăstirea Neamț, în frunte cu starețul Teoctist Stupcanu, care a primit *Coroana României*, iar cinci călugări medalia *Serviciul Credincios*, clasa I. Mitropolitul Pimen a susținut prin cuvântările sale moralul trupelor române, iar prin scrisori a îndemnat la sprijinirea „Crucii Roșii” și a flotei române⁴.

Probabil că cel mai important rol l-a avut mitropolitul Pimen în anii Marelui Război, contribuind la organizarea clerului militar și a monahilor care au slujit în spitalele de campanie sau în cele de îngrijire a răniților și bolnavilor din spitalele înființate în mănăstiri. A luat măsuri ca un număr important de călugări să fie convocați la Mănăstirea Cetățuia, unde au urmat cursurile de asistență medicală și brancardieri. Conducător al călugărilor infirmieri a fost desemnat arhimandritul Teoctist Stupcaru, cel care avea o mare experiență dobândită cu doi ani înainte (temeiul nr.153 din 14/27 ian. 1915 al Mitropoliei Moldovei și Sucevei). Un lot de 49 de călugări au primit pregătirea necesară la Spitalul Militar din Iași (Copou), urmat de al doilea lot la 2/15 martie 1915, compus din 41 de călugări și frați de mănăstire. Aceasta explică de ce, la solicitarea Crucii Roșii, la mobilizarea din 15/28 august 1916, mitropolitul Pimen a putut să trimită la București 90 de călugări, dintre care o parte erau de la Mănăstirea Neamț, spre a servi ca infirmieri și brancardieri⁵.

Clopotele Mănăstirii Neamț au anunțat timp de trei zile mobilizarea Armatei și intrarea României în război. Arhimandritului Teoctist Stupcaru, profesor de muzică la Seminarul „Veniamin Costachi”, i s-a comunicat de către mitropolitul Pimen, prin ordinul circular nr. 2676 din 17 august 1916, ca: „...pregătindu-se un număr de peste 50 de călugări spre a servi ca

---

² Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 51/1923, Implicarea călugărilor din Moldova în Primul Război Mondial.

³ Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 116/1912, Ajutoare pentru Flota de război și pentru Crucea Roșie, doc. nr 876/23 martie.

⁴ Vezi Pimen, mitropolitul Moldovei și Sucevei, *Jurământul și cuvinte ostășești*, București, 1914.

⁵ Claudiu Cotan, *Biserica Ortodoxă Română în timpul Primului Război Mondial*, Edit. Universitară, București, 2015, pp. 91-93.

infirmieri și brancardieri pentru ostașii răniți, care călugări urmează a fi puși la dispoziția Societății Cruce Roșie spre a dispune de ei după necesități, pentru buna orânduială, vă însărcinăm cu calitatea de șef al misiunii acestor călugări sanitari; invitându-vă a îndeplini această sarcină cu toată destoinicia și devotamentul, făcându-vă singur pildă pentru executarea acestui creștinesc și patriotic serviciu. Veți da cuvenitele povețe călugărilor infirmieri întru îndeplinirea sarcinilor ce li se vor da de către Societatea Crucea Roșie și în cazul când vreunul din ei ar săvârși vreo abatere oarecare, ne veți raporta spre a lua cuvenitele măsuri. Măine, joi 18 august 1916, veți porni cu acești călugări la București, unde vă veți prezenta Onor. Societății Cruce Roșie, spre a primi ordinele de urmare”. Acesta, în fruntea monahilor infirmieri, a ajuns în București unde au fost cazați la Internatul Teologic condus de părintele Constantin Nazarie, responsabilul preoților militari. Acești călugări au îngrijit de răniții de la Turtucaia la Spitalul organizat la Școala de Poduri și Șosele condus dr. Reiner și la Spitalul de la Internatul Teologic coordonat de medicul Cobilovici. Din Mănăstirea Neamț au pornit spre spitalele Crucii Roșii 18 călugări infirmieri. Mănăstirea a trimis după câteva zile alți nouă călugări pentru spitalele militare. Patru călugări nemțeni au activat în spitalele din Piatra Neamț. Ca exemplu de patriotism, călugărul Filotei Moroșanu, de la Mănăstirea Neamț, cerea mitropolitului Pimen aprobarea să lupte pe front ca soldat⁶.

De Mănăstirea Neamț se leagă și un important eveniment ce viza protejarea tezaurului mănăstirii, pentru paza căruia se pare că au fost trimiși și câțiva soldați de către Comandamentul Garnizoanei Piatra Neamț⁷. Amenințarea ocupației dușmane a obligat autoritățile politice române să ia una dintre cele mai greșite decizii din anii războiului. Astfel, a luat drumul Rusiei, unde situația politică era confuză din cauza mișcărilor revoluționare, Tezaurul Băncii Naționale a României, dar și câteva tezaure particulare. La acest tezaur s-au adouat și cele mai importante dintre obiectele bisericesti de valoare strânse din mănăstirile și bisericile importante din Moldova, Oltenia și Muntenia.

Sub presiunea evenimentelor, Marele Cartier General l-a însărcinat pe directorul Muzeului de Artă din București, Alexandru Tzigara Samurcaș, cu inventarierea obiectelor bisericesti care se găseau în mănăstiri și biserici pentru a fi salvate din fața vitregiilor războiului.

---

⁶ Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 81/1916, vol. II, Războiul 1916-1918.

⁷ Meletie Mitrofor, *Istoria Sfintei Monastiri Neamtu în timpul Marelui Război 1916-1918*, Tipografia Mănăstirii Neamtu, 1927, p. 6.

Alexandru Tzigara Samurcaș a adunat cele mai importante obiecte bisericești din mănăstirile din Moldova pentru a nu fi furate sau distruse de soldații ruși. Acesta a inventariat și obiectele bisericești din mănăstirile și bisericile din Oltenia și Muntenia, care au fost ridicate și transportate la Iași. Cele șapte lăzi cu obiecte bisericești de valoare, țesături scumpe, candelă, cădelnițe, sfeșnice, cruci și sfinte vase din argint și aur au luat drumul Rusiei.

Alexandru Tzigara Samurcaș amintește în memoriile sale despre misiunea primită din partea Marelui Cartier General al Armatei române. Din relatarea sa nu uită să pomenească și de conflictele pe care le-a avut în timpul misiunii. La Mănăstirea Neamț, Samurcaș s-a lovit de refuzul stareșului Meletie de a ceda obiectele de valoare pe care le deținea. Mitropolia din Iași a cerut mănăstirilor prin ordinul circular nr. 2287 din 13 iulie 1916, ca obiectele sacre, documentele și manuscrisele mănăstirești să nu fie înstrăinate sub nicio formă, indiferent de persoana care făcea o astfel de solicitare. Mitropolitul Pimen specifica în ordinul său că doar în urma unei înțelegeri între Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Casa Bisericii și Sfânta Mitropolie, comunicată mănăstirilor, se vor putea ridica obiectele de valoare pe care le dețineau acestea. Ținând cont de acest ordin, stareșul Meletie Niculiță de la Mănăstirea Neamț s-a opus acțiunii coordonate de Samurcaș. Stareșul s-a plâns mitropolitului Pimen de situația tensionată pe care a trăit-o la Mănăstirea Neamț, când la 14 octombrie 1916, Samurcaș i-a cerut să predea tezaurul mănăstirii. La această solicitare, stareșul a prezentat ordinul Mitropoliei din 13 iulie 1916, care îi interzicea să cedeze obiectele de valoare pe care le deținea mănăstirea. Stareșul Meletie a încercat să obțină acordul Mitropoliei din Iași, dar în lipsa unei astfel de aprobări, sub amenințarea arestării sale, a cedat tezaurul mănăstirii.

Într-un proces-verbal înaintat mitropolitului Pimen, stareșul Meletie a prezentat încercările prin care a trecut din cauza acțiunii lui Samurcaș: *„După aceasta am condus pe D-l Samurcaș la locul unde era depus tezaurul, de unde a ales ce a crezut mai de valoare și așezându-le în o ladă de chiparos, s-a încheiat un proces verbal de obiectele ridicate. După aceasta D-l Maior Kiriac a procedat la facerea anchetei, pentru faptul că eu am refuzat de prima dată ordinul Marelui Cartier. A încheiat un proces verbal cu interogatorul atât a D-lui Samurcaș, cât și al meu.*

După terminarea procesului verbal, D-l Maior în hotărârea sa, fără să se refere la vreun alt ordin, m-a declarat arestat, precum și să fiu condus sub escortă la Marele Cartier, deoarece am refuzat de a mă supune ordinului de mai sus; dând totodată ordin la jandarmi, ca eu să merg

până la Piatra Neamț cu ce trăsură voi voi. Am telegrafiat chiar atunci Înalț Prea Sfinției Voastre, că sunt arestat, sub nr. 344. Prezentându-mă la compania de jandarmi din Piatra Neamț, am stat puțin; apoi cu același jandarm am plecat la gară cu trăsura, după care am plecat cu trenul la Bacău.

În ziua de 18 m-am prezentat la D-l Colonel Batîr cu actele; m-a primit bine, spunându-mi în puțină discuție ce am avut, că am și eu puțină dreptate, apoi în rezoluția sa pusă pe acte m-a trimis la Consiliul de Război; și prezentându-mă la Consiliu, care deja știa chestiunea, au început unii din d-nii Consilieri a mă acuza, că nu m-am supus ordinului Marelui Cartier și se pronunța zicând: că am să înfund pușcăria, alții că mă vor bate etc. dar cercetându-mă puțin la Consiliu, au înaintat actele la Pretoriat, acolo nefiind timp, D-l maior Schipari a amânat ședința pe ziua de 19 și mi-a dat drumul în oraș.

M-am dus la Prea Cucernicul Protoereu, unde m-a primit foarte bine, i-am povestit pricina, am rămas în noaptea viitoare acolo. A doua zi 19 octombrie m-am prezentat iarăși la Pretoriat, unde D-l maior Schipari m-a tratat cu un ceai, apoi între alte discuții am arătat și ordinul Înalț Prea Sfinției Voastre nr. 2287, care tratează despre odoarele bisericesti. Apoi d-l maior, ascultând cele declarate de mine, m-a întrebat că de ce m-a arestat, deoarece nu au avut nici un ordin, apoi, luând o copie de pe ordinul Înalț Prea Sfinției Voastre, au alăturat la celelalte acte și eliberându-mi un permis pentru tren, am plecat la mănăstire. Voiam să vin la Iași, dar trebuia să fac cel puțin 5-6 zile cu trenul. Acestea, de mai sus, așa fiind, depun la picioarele Înalț Prea Sfinției Voastre, spre a lua cunoștință de cele întâmplate cu ridicarea Tezaurului mănăstirei Neamțu.... Stareț (s.s.) Arhim. Meletie ”⁸.

Iritat de atitudinea autoritară manifestată de Tzigara-Samurcași, mitropolitul Pimen a adresat lui I. G. Duca, ministrului cultelor și instrucțiunii publice următorul protest: „În legătură cu cele arătate prin telegrama noastră Nr. 3568 din 20 octombrie a.c. avem onoarea a vă înainta raportul nr. 357 a.c. al prea cuviosului stareț al Mănăstirei Neamțu din care se și vede cum el, pentru îndeplinirea sarcinei sale de administrator și păstrător legal al avutul mănăstiresc a fost tratat și arestat, pentru că n-a voit să dea odoarele bisericesti, păstrate în

---

⁸ Arhiva Națională Istorică Centrală, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice (A. N. I. C., M. C. I. P.), fond Direcția Contabilității, Dosar nr. 231/1916, f. 4, f. 21 - Copie de pe raportul Nr. 357 din 26 octombrie 1916 al Stăreției Mănăstirei Neamțului. Ridicarea obiectelor bisericesti de valoare de către Tzigara Samurcaș.

mănăstire de veacuri unei persoane care n-avea nicio calitate legală... ”⁹. Samurcaș a ridicat de la Mănăstirea Neamț o Evanghelie, manuscris slavon din anul 1436, o Evanghelie, manuscris slavon din 1512, o Evanghelie, manuscris slavon din 1555, mai multe cruci cu filigran aurit, două cruci ferecate cu argint aurit, patru discuri ctitoricești, două cădelnițe de argint, un pahar de argint poleit, cinci cruci din anul 1791, o lingură a domnitorului Ștefan Tomșa și un covor oriental¹⁰.

Din nefericire, tezaurul Mănăstirii Neamț a ajuns la Moscova alături de odoarele altor mănăstiri și biserici românești. În anul 1954 o foarte mica parte din tezaurul ajuns în Rusia s-a întors în România. Din nefericire, autoritățile comuniste de la Moscova au confiscat Tezaurul României în momentul în care Armata română a venit în sprijinul românilor din Basarabia. Bolșevicii justificau gestul lor ca fiind o compensarea pentru pierderea Basarabiei. Problema Tezaurului României de la Moscova este și astăzi una dintre paginile diplomatice deschise spre soluționare.

De la începutul războiului în Mănăstirea Neamț a fost organizat un spital militar. Spitalul nr. 33 a funcționat în chiliile Mănăstirii Neamț și în clădirea Seminarului Teologic. Mănăstirea a ajutat și la dotarea spitalului cu o parte din mobilierul necesar, chiar unii dintre călugări oferind unele dintre lucrurile necesare îngrijirii bolnavilor¹¹. Pentru administrarea spitalului a fost numit inițial arhimadritul Evghenie Ungureanu, fost stareț al Mănăstirii Neamț, iar după câteva luni conducerea acestuia a fost dată arhimadritului Meletie, starețul mănăstirii. La buna funcționare a spitalului au ajutat 12 călugări. De asemenea, transporturile necesare spitalului au fost asigurate de carele și căruțele mănăstirii. Primii răniți au sosit aici în luna decembrie a anului 1916. Spitalul a rămas în mănăstire până în luna mai a anului 1918, fiind îngrijiți aproape 800 de soldați și ofițeri¹².

La intrarea României în război, Regimentul 55 Infanterie, care a trecut prin localitățile Vânători și Pipirig, pentru a ajunge la Vama Prisăcani, a primit din partea Mănăstirii Neamț 13

---

⁹ Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 81, Războiul 1916-1918, vol. I, doc. nr. 3687/3 noiembrie 1916.

¹⁰ Viorica Moisuc, *Românii și politica externă rusească. Un secol din istoria Tezaurului românesc „păstrat” la Moscova*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2013, p. 181.

¹¹ Meletie Mitrofor, op. cit., p. 7.

¹² Ibidem, p. 9.

vite pentru hrana soldaților. Tot pentru Armată s-au oferit 18 dintre caii mănăstirii pentru a fi folosit la transport¹³.

La 15 octombrie 1917, s-a instalat în această mănăstire Batalionul II Vânători de Munte, pentru care s-a pus la dispoziție bolnița (spitalul călugărilor), monahii bolnavi și bătrâni fiind mutați la Schitul Pocrov. Soldații au fost cantonați în toate clădirile care mai erau libere, chiar și în casele episcopului Nicodim, primind din partea mănăstirii cai, vite și alimente¹⁴. După retragerea Batalionul II Vânători de Munte la Târgu Neamț, în mănăstire a cantonat, pentru un an, Școala Superioară de Infanterie sub comanda generalului Alexiu¹⁵.

Din 6 iulie 1917, în Mănăstirea Neamț s-a instalat un „spital de infirmi” al *Societății Invalizilor de Război*. La acest centru, colonelul Elian solicita mărirea numărului de locuri, pentru ca la 30 martie 1917, mitropolitului Pimen să i se comunice că se găseau în mănăstire 250 de infirmi. Raportul nr. 98 al starețului Meletie, din 11 aprilie 1917, îl înștiința pe Pimen că în mănăstire au fost semnalate 20 de cazuri de tifos exantematic printre soldații răniți și că se solicita Direcției pentru Sănătate Publică măsuri severe pentru a nu se extinde epidemia. La 13 iulie 1917, spitalul mănăstirii a trecut sub administrația Societății Invalizilor, starețul Meletie renunțând la conducere, nu fără a fi existat unele conflicte cu autoritățile statului. În 26 martie 1918, au fost evacuați ultimii invalizi.

În aprilie 1918, prin dispoziția circulară nr. 909, mitropolitul Pimen a cerut tuturor stareților și starețelor din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor să aducă la cunoștință prin rapoarte amănunțite dacă au ajutat armata, răniții, refugiații, orfanii și dacă călugări sau călugărițe din aceste mănăstiri au activat în spitalele militare. În raportul Mănăstirii Neamț se preciza că toate chiliile mănăstirești au fost puse la dispoziția armatei și refugiaților, că în casele călugărilor s-a amenajat un spital militar, în casa veche a bolniței a fost instalat un spital pentru coalescenți, ambele administrate de starețul Meletie cu ajutorul unor infirmieri seminariști: Ioan Chirilă, Dragomir Palașanu și Vasile Teodorescu sprijiniți de mai mulți călugări. O cantină pentru preoții refugiați din Transilvania a fost organizată la Mitropolia din Iași. La solicitarea Mitropoliei, peroții ardeleni au fost transferați la Mănăstirea Neamț. Preoții transilvăneni au contribuit la

---

¹³ Ibidem, p. 9.

¹⁴ Ibidem, p. 10.

¹⁵ Ibidem, p. 10.

rândul lor printr-o serie de prelegeri duhovnicești la întărirea sufletească a invalizilor internați în spitalul mănăstirii.

Adresa nr. 3718 din 31 iulie 1918, emisă de Crucea Roșie a apreciat în mod deosebit jertfa monahilor, conduși de arhimadritul Teoctist Stupcaru, ce au slujit în spitalele sale : „În urma închiderii spitalelor Crucii Roșii, părintele Arhimadrit Teoctist Stupcaru mobilizat la aceste spitale în calitate de șef al misiunii călugărilor infirmieri, detașați la aceste spitale, este liber de orice sarcini pe ziua de 31 iulie 1918, aducându-i-se din partea Societății cele mai frumoase mulțumiri, pentru modul cum a condus echipele călugărilor din tot timpul războiului și cum a știut să mențină bunele raporturi între ei și personalul spitalicesc de orice grad”. Pentru activitatea depusă, arhimadritul Teoctist a fost decorat cu ordinul „Crucea Regina Maria”, clasa I, iar călugării Dionisie Sângeorgean, Gorgonie Mocanu, Vasile Teodorescu, Hristofor Popescu, Mina Prodan, Gherontie Visarion și Varlaam Popescu au primit ordinul „Crucea Regina Maria”, clasa III. În cei doi ani de război o parte dintre călugării infirmieri s-au îmbolnăvit și au fost înlocuiți cu alții. Câțiva au murit la datorie. Prin spitalele Crucii Roșii au trecut peste 120 de călugări¹⁶. Pentru patriotismul dovedit, dar și pentru devotamentul creștin de care au dat dovadă unii dintre călugări au primit din partea mitropolitului Pimen distincții și ranguri bisericești de protosingheli și arhimadriți.

BIBLIOGRAPHY:

1. Arhiva Națională Istorică Centrală, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice (A. N. I. C., M. C. I. P.), Direcția Contabilității, Dosar nr. 231/1916.
2. Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 51/1923, Implicarea călugărilor din Moldova în Primul Război Mondial.
3. Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 116/1912, Ajutoare pentru Flota de război și pentru Crucea Roșie, doc. nr 876/23 martie.
4. Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 81, Războiul 1916-1918, vol. I, doc. nr. 3687/3 noiembrie 1916.
5. Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Dosar nr. 81/1916, vol. II, Războiul 1916-1918.

---

¹⁶ Teoctist Stupcaru, „Activitatea călugărilor din Eparhia Moldovei în timpul războiului”, în *Viața Monahală*, Anul I, nr. 11-12, ianuarie-februarie 1934, pp. 315-327.

6. Cotan, Claudiu, *Biserica Ortodoxă Română în timpul Primului Război Mondial*, Edit. Universitară, București, 2015.
7. Meletie, Mitrofor, *Istoria Sfintei Monastiri Neamțu în timpul Marelui Război 1916-1918*, Tipografia Mănăstirii Neamțu, 1927.
8. Moisuc, Viorica, *Românii și politica externă rusească. Un secol din istoria Tezaurului românesc „păstrat” la Moscova*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2013.
9. Pimen, mitropolitul Moldovei și Sucevei, *Jurământul și cuvinte ostășești*, București, 1914.
10. Stupcaru, Teoctist, „Activitatea călugărilor din eparhia Moldovei în timpul Războiului”, în *Viața monahală*, Anul I, nr.11-12, pp. 315-327.